

Manifest

Budíme príkladom

Manifest mimovládnych
rozvojových organizácií
k Predsedníctvu SR
v Rade EÚ

S Predsedníctvom Slovenska v Rade EÚ je nám svet opäť o niečo bližšie. Ten dnešný, komplikovaný svet plný výziev, sa nás bezprostredne dotýka.

Naši predstavitelia vedú rokovania v mene Rady EÚ, ľudia z našich ministerstiev určujú agendu s európskym a celosvetovým dosahom. Nesmieme si nechať ujsť príležitosť prijať našu rolu vo svete, rolu spojenú so zodpovednosťou, pred ktorú nás stavia dnešný svet.

Tento manifest je pohľadom „ako na to“, očami organizácií združených v Platforme mimovládnych rozvojových organizácií (PMVRO). Pohľadom na to, ako sa môže Slovensko v Európe – Európa v Slovensku lepšie pripraviť na svet, ktorý nás čaká. A zároveň na to, ako môžeme prebrať férový podiel zodpovednosti plynúci z našej pozície v rýchlo sa meniacom a nie vždy spravodlivom svete.

Realizátor:

Platforma mimovládnych
rozvojových organizácií
Slovak NGO Platform

Donori:

Záštita:

Manifest

Východiská Manifestu 4

Desatoro Manifestu 6

A) Humanitárna pomoc 8

B) Rozvojová spolupráca 16

C) Globálne vzdelávanie 24

Budíme príkladom

Slovensko stojí prvýkrát vo svojej histórii na čele Európskej únie, významného hráča na planetárnom ihrisku. Hráča, ktorý svojím hlasom ovplyvňuje medzinárodné pravidlá a svojím exportom-importom, či daňovou politikou ovplyvňuje ekonomiky celých krajín a regiónov. A často pritom nehrá fér. **To by sme mali zmeniť.**

Ani fakt, že je Európska únia najväčším donorom rozvojovej spolupráce na svete, nevyváži skutočnosť, že si mnohé naše politiky a činy protirečia a škodia krajinám globálneho Juhu (tzv. rozvojovým krajinám). Jednou rukou síce dávame, no druhou berieme viac.

Aj to by sme mali zmeniť.

- Do čela EÚ sa Slovensko dostalo v čase,
 - keď si svet čoraz naliehavejšie uvedomuje výzvy, ktoré pred nami stoja. Dosahy klimatickej zmeny sú stále viditeľnejšie, degradácia životného prostredia na mnohých miestach prekračuje hranice toho, čo považujeme za „normálne“. Nerovnosti medzi ľuďmi sa neustále prehľbujú – vo vnútri krajín, ako aj medzi nimi. A aj dnes, v 21. storočí, ľudia stále umierajú od hladu, za ťažkú prácu nedostávajú mzdu ani len na dôstojné prežitie, nemajú prístup k vzdelaniu, umierajú na pre Európanov banálne choroby. Milióny ľudí utekajú pred vojnami, ale aj pred dopadmi meniacej sa klímy. **Aj to by sme mali zmeniť.**
-

Svet v roku 2015 prijal paletu medzinárodných cieľov, od sady 17 Cieľov udržateľného rozvoja po klimatickú dohodu z Paríža. Ide o plány, ako si nenechať planétu padnúť na hlavu a zároveň ju spraviť lepším miestom pre život. Pre všetkých bez rozdielu. **Posúvať svet bližšie k týmto cieľom je aj úlohou Slovenska.**

Nie, rola predsedajúcej krajiny nám neumožňuje priamo vplývať na medzinárodnú politiku – tá je z mandátu rotujúceho predsedníctva vyňatá. To nám však nebráni prichádzať s vlastnými iniciatívami a prispieť k zmene. Či už ako krajina alebo ako jednotlivci. **To by sme mali využiť. A stať sa príkladom.**

**1. Pristúpme
k trvalo udržateľnému
rozvoju zodpovedne**

**2. Povýšme boj so
zmenou klímy na
jednu z priorít krajiny**

**3. Pridajme sa k vyspelým štátom
a zvýšme náš príspevok na
humanitárnu pomoc**

**4. Postavme sa k migrácii
s rozumom a ľudsky**

5. Zabráňme daňovým únikom

6. Dávajme rozvojovým krajinám viac, ako im berieme

7. Žime globálne, myslime otvorene

8. Budujme partnerstvá pre rozvoj v Európe a mimo nej

9. Presadzujme ľudské práva pre všetkých

10. Podporujme zodpovednú spotrebu

A

Manifest mimovládnych rozvojových organizácií
k Predsedníctvu SR v Rade EÚ

**Pristúpme
k trvalo
udržateľnému
rozvoju
zodpovedne**

**Pridajme sa
k vyspelým štátom
a zvýšme náš
príspevok na
humanitárnu pomoc**

**Postavme sa
k migrácii
s rozumom
a ľudsky**

Dorovnajte náš humanitárny účet

Na humanitárnu pomoc sme v minulom roku priamo vynaložili nie viac než 12 centov na jedného obyvateľa Slovenska. Pre porovnanie – len prezentácia loga Predsedníctva v Rade EÚ stála bežmála 200-tisíc eur – zhruba štyri centy na obyvateľa. Toto by sa malo zmeniť.

Ničivé prírodné katastrofy, na ktoré by sme mali humanitárne reagovať, zasahujú mnohé krajiny. Napríklad zemetrasenie v Nepále či Ekvádore, cyklón na súostroví Vanuatu, sucho v Guatemale a Hondurase.

No „lídrom“ v potrebe dlhodobej humanitárnej pomoci sú stále vojnové konflikty. V Európe a osobite na Slovensku sú prítomné tendencie obracať humanitárnu pozornosť na domáce záležitosti spojené s imigráciou, zabúdajúc na dlhodobé problémy za našimi hranicami. Aj to by sa malo zmeniť.

Vďaka cielenej humanitárnej pomoci môžeme zamedziť horším dôsledkom. Po príklady nemusíme chodiť ďaleko. Po radikálnom okresaní humanitárnej pomoci pre utečencov zo Sýrie v táborech v priľahlých regiónoch, utekajú do Európy státisíce ľudí.

Ako na to?

Slovensko musí prevziať zodpovednosť a nieť podiel solidarity pri riešení humanitárnych kríz, a to vrátane migračnej krízy. V súlade s našimi záväzkami, ktoré nám plynú z medzinárodného práva. Humanitárnou pomocou v súbehu s rozvojovou spoluprácou podporíme udržateľné riešenia vo svete, v Európe, aj u nás.

Slovenská verejnosť podporuje poskytovanie humanitárnej pomoci v zahraničí. Podľa výsledkov Eurobarometra je za až 79 percent obyvateľov Slovenska. Sme pripravení pomôcť tam, kde je to práve potrebné. Verejnosť pritom z vlastných peňaženiek vyzbiera na humanitárnu pomoc niekedy viac než poskytne Slovensko ako štát.

Vláda by mala na túto spoločenskú objednávku reagovať a rozšíriť dlhodobo poddimenzovanú oficiálnu humanitárnu pomoc.

Existuje pritom elegantné riešenie ako verejnosti vyhovieť – tzv. matching funds, a teda dorovnávanie účtov. Stojí na jednoduchom princípe. Vláda poskytne na humanitárnu pomoc vždy prinajmenšom toľko, koľko sa vyzbiera medzi verejnosťou. Postup sa osvedčil napríklad vo Veľkej Británii a fungoval by aj u nás.

Na akútne humanitárne krízy by sme sa mali naučiť reagovať flexibilne, zapájajúc všetkých relevantných aktérov. Aktéri aktívni v humanitárnej pomoci dnes nie sú efektívne prepojení, neexistuje zabehnutý, rýchly mechanizmus reakcie na akútne krízy. A s humanitárnymi organizáciami, ktoré majú vybudovanú infraštruktúru a neraz aj viac skúseností než samotný štát, sa jedná len formálne. Ich know-how tak zostáva nevyužitý.

Vzájomná spolupráca medzi ministerstvom vnútra, ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí a humanitárnymi organizáciami by mala prispieť k navyšovaniu a efektívnemu využívaniu personálnych kapacít, finančných prostriedkov a ku kvalitnejšej logistickej podpore. A to tak, aby sa reakcia na humanitárne krízy dala zabezpečiť v čo najkratšom možnom čase od jej vypuknutia. Tak, aby sme pomohli čo najväčšiemu počtu ľudí.

O forme a prostriedkoch poskytovanej humanitárnej pomoci by sa malo rozhodovať len na základe humanitárnej potreby dotknutých, rešpektujúc základné humanitárne princípy, ktoré vylučujú poskytovanie pomoci na akomkoľvek inom základe. Napríklad náboženskom či politickom. Tento striktno humanitárny rozmer by mal byť pevnou súčasťou mechanizmu reakcie.

Zdroje na humanitárnu pomoc by nemali smerovať do represívnych opatrení, akými je pri migračnej kríze ochrana hraníc. Zdroje by mali ísť skôr na podporné opatrenia, ako je napríklad potravinová pomoc v utečeneckých táboroch, alebo rekonštrukcia poškodených domov v oblastiach, kam sa ľudia už môžu a chcú vrátiť, ale chýbajú im prostriedky na opravu škôd. A teda na opatrenia, ktoré majú na prvý pohľad menej očividné, no dlhodobé a priaznivé účinky – rovnako pre dotknutých, ako aj pre Európu. Výdavky na represívne opatrenia pritom môžeme považovať len za dodatočné zdroje a v žiadnom prípade by nemali byť jediným zdrojom navyšovania vykazovanej humanitárnej pomoci.

Rozšíriť existujúce formáty financovania humanitárnej pomoci o „matching funds” prístup.

Humanitárna pomoc je súčasťou širšej mozaiky globálneho partnerstva. Popri riešení akútnych problémov by sme preto nemali zabúdať na systematickú podporu obnovy a rozvoja pomocou rozvojovej spolupráce. Humanitárnu pomoc a rozvojovú spoluprácu treba systematicky prepojiť, v rovine vládnych programov aj v praxi, a nájsť synergiu medzi prácou humanitárnych a rozvojových pracovníkov.

V súlade s humanitárnym konsenzom by mala humanitárna pomoc ísť ruka v ruke s nástrojmi na obnovu a rozvoj a zároveň by mal byť rozvoj spojený s prípravou na prípadné krízy, obzvlášť v oblastiach, kde sa opakujú prírodné katastrofy, ako sú hurikány či povodne. Humanitárna pomoc by zároveň mala smerovať aj do oblastí vojnových konfliktov, kde sa prestáva rešpektovať humanitárne právo. Pomôcť by pritom mali aj moderné technológie, ktoré sa používajú pri zbere dát. Slovenskí humanitárni pracovníci vysielaní do terénu by mali dôverne poznať fungovanie medzinárodného koordinačného mechanizmu a cudzie by im nemali byť ani medzinárodné humanitárne štandardy. Zainteresované slovenské organizácie by tiež mali vytvoriť systém zdieľania informácií a vzájomnej spolupráce a koordinácie podporovanej donormi, čím by sa zabránilo duplikácii a realizovaná pomoc by bola efektívnejšia.

Zníženie administratívnej záťaže pri realizácii humanitárnych projektov môže tiež významne urýchliť pomoc a predísť ešte väčším škodám.

Splniť záväzok vlády spomínaný aj slovenským prezidentom Andrejom Kiskom na prvom Svetovom humanitárnom samite v máji 2016 o zdvojnásobení humanitárnej pomoci.

Krízy, ktoré sa priblížili k našim hraniciam, odpúťali našu pozornosť od dlhodobých humanitárnych kríz, ktoré sa nedarí vyriešiť už celé roky. Napríklad rastúce utečenecké tábory v Keni, v dôsledku nekončiacich sa konfliktov v Južnom Sudáne, Somálsku alebo Kongo, konflikty v Afganistane, či Pakistane, kde sa navyše pravidelne opakujú záplavy. Aj vojnový konflikt v Sýrii sa už ťahá piaty rok, susedná Ukrajina je vo vojne už tretí rok. Niektoré z kríz sa z rôznych dôvodov nedarí riešiť už desaťročia a odsunom financií sa situácia tamojších ľudí iba zhoršuje. S neraz predvídateľným dopadom. Napríklad s rozhodnutím odísť do Európy. Na toto by sme mali pri našich plánoch myslieť a vyhnúť sa skratkovitým rozhodnutiam.

Vytvoriť efektívne pracovné skupiny prepájajúce ministerstvo zahraničia, ministerstvo vnútra a mimovládne organizácie.

Skupiny nesmú byť len formálne, mali by vzájomne zdieľať informácie a spolupracovať s cieľom poskytovať efektívnejšiu humanitárnu pomoc a zvýšiť podiel Slovenska na riešení humanitárnych kríz.

Európska únia by sa mala svojou mäkkou diplomaciou viac angažovať pri predchádzaní konfliktom, ako aj pri hľadaní ich mierových riešení. Svojim dielom môže prispieť aj Slovensko, ktoré má významnú skúsenosť z mierového rozdelenia Československa. No nemalo by zostať len pri tom, naša diplomacia, ale aj humanitárne organizácie, majú know-how aj v mnohých iných oblastiach. Zároveň by sa mala Európska únia zaradiť aj o to, aby sa jej členské krajiny nestávali súčasťou konfliktov, a tým neprispievali k ďalším humanitárnym krízam.

V súvislosti so zvýšenou mierou migrácie do EÚ musíme v prvom rade uznať, že ide o humanitárnu krízu so všetkým, čo k nej patrí. Preto by sme na ňu mali aplikovať všetky základné princípy humanitárnej pomoci. Zároveň nesmieme zabúdať, že migrujúci ľudia nie sú nejaká jednoducho jednorozmerná hrozba, ale množstvo jednotlivcov s množstvom rôznych príbehov.

Pokiaľ sa chceme do budúca vyhnúť možným problémom, ktoré by boli spojené s akýmkoľvek segregovanými komunitami, musíme už dnes zaistiť zefektívnenie integračného procesu. Azylanti by mali byť na pobyt u nás dôkladnejšie pripravovaní, aby vedeli do čoho idú. A my by sme im mali umožniť čím skôr sa zaradiť do života. Pracovného, spoločenského či akéhokoľvek iného. Riešenie konfliktov medzi hostujúcou komunitou a utečencami, ako aj poskytovanie pomoci pre obe časti komunity, je bežnou súčasťou humanitárnej pomoci pri každej humanitárnej kríze a často sa na to zabúda.

**Zaviest' flexibilný spôsob
rozhodovania pri akútnych krízach
a znížiť administratívnu náročnosť
humanitárnych projektov.**

Presadiť konštruktívny prístup k migrácii.

Zlepšiť pripravenosť slovenských humanitárnych pracovníkov vysielaných do oblasti humanitárnych kríz.

Efektívnejšie prepojiť poskytovanie humanitárnej pomoci a rozvojovej spolupráce.

Splniť vládny záväzok zdvojnásobenia zdrojov poskytovanej humanitárnej pomoci a zároveň sa prihlásiť k východiskám Svetového humanitárneho samitu OSN.

Efektívna integrácia si v porovnaní s dneškom vyžaduje nielen omnoho prepracovanejšiu prácu so samotnými migrantmi, ale rovnako tak aj s väčšinovou spoločnosťou. Integrácia je dvojstranný proces. Nedá sa uskutočniť bez toho, aby väčšina azylantov akceptovala. Práca s verejnou mienkou by preto mala byť premyslená, nemala by šíriť paniku. Namiesto šírenia obáv z neznámeho by mala stáť na prezentácii našej schopnosti zaradiť cudzincov do našej multikultúrnej spoločnosti.

A v neposlednom rade musíme prestať o humanitárnej pomoci premýšľať v intenciách štátnych hraníc. Pomoc ľuďom v núdzi hranice nepozná. Dlhodobu poddimenzovaná je pritom aj pomoc u nás doma. Napríklad pri povodniach.

**Dávajme
rozvojovým
krajinám viac,
ako im berieme**

Rozvoj a jeho financovanie ako prevencia kríz

Európa a Slovensko sa musia aktívne prihlásiť k princípom trvalo udržateľného rozvoja. Aby sme potlačili vypuklé problémy dnešného sveta a zanechali ho v takom stave, v akom by sme ho v budúcnosti sami radi našli. Svet dnes stojí pred nebývalými výzvami, ktoré sme sa zaviazali riešiť spoločne so všetkými krajinami OSN. Súčasťou tejto celoplanetárnej domácej úlohy je 17 Cieľov udržateľného rozvoja, otázka financovania rozvoja, ale aj klimatická dohoda z Paríža. Tieto úlohy pritom nesmerujú len k tzv. rozvojovým krajinám, týkajú sa aj nás, doma. Potreba udržateľného rozvoja sa tak rozvinula na celú planétu.

**Zabraňme
daňovým
únikom**

**Povýšme boj
so zmenou klímy
na jednu z priorít
krajiny**

**Budujme partnerstvá pre
rozvoj v Európe a mimo nej**

Naplnenie týchto cieľov do roku 2030 by malo prispieť k štrukturálnej a sociálnej transformácii krajín sveta – nastavenie a fungovanie dnešného sveta by sa malo zmeniť tak, aby sme zachovali zdravú planétu a jej spoločnosť pre budúce generácie. Všetky krajiny sveta a ich obyvatelia by mali zosúladiť svoje fungovanie tak, aby si neškodili navzájom, no predovšetkým, aby neškodili spoločnej planéte. Lebo v konečnom dôsledku to uškodí aj im.

Všetky spoločnosti a ich aktivity, od lokálnej úrovne po globálnu, spolu viac či menej úzko súvisia a ich konanie sa v rôznej miere ovplyvňuje. Od ekonomických vzťahov až po environmentálne dopady, ktoré nepoznajú hranice. Tomuto faktoru treba prispôbiť aj naše politiky.

To znamená, že by sme nemali – či už ako vláda alebo jednotlivci – prijímať rozhodnutia, ktoré síce môžu jednému pomôcť, no inému ublížia. A je pritom jedno, či hovoríme o ľuďoch alebo o životnom prostredí.

Ako na to?

Slovensko by sa malo zodpovedne postaviť k napĺňaniu Cielov udržateľného rozvoja a ísť tak príkladom krajinám EÚ, ktoré tak neurobili. V tomto roku by sme mali doma vypracovať náš vlastný národný plán, ako na to. Hneď v úvode nášho predsedníctva sa do diskusie zapojila aj Európska komisia s jej plánom k dosiahnutiu Cielov udržateľného rozvoja.

Na úrovni štátu je kľúčové, aby si agendu zobral na plecia úrad s dostatkom právomocí. U nás by to mal byť úrad vlády, rovnako ako tomu je v ďalších podobne veľkých krajinách. Ten náš sa zatiaľ k agende napriek jej oficiálnemu prijatiu aktívne nehlási a hľadá iné riešenia. Je dôležité, aby to napokon nebolo len riešenie na oko, ale skutočné riešenie s dostatočnými právomocami.

Slovensko sa zaviazalo do konca roku 2016 prijať stratégiu, ktorou zosúladí naše politiky s potrebami rozvojových krajín (stratégia tzv. koherencie politík pre rozvoj). Aby sme na jednej strane nerealizovali rozvojovú spoluprácu a druhou nebrali z krajín globálneho Juhu ich bohatstvo a bránili tak ich rozvoju. Napríklad vo forme pre nás nepredstaviteľne obrovských daňových únikov, či bezostyšného zneužívania slabej regulácie ochrany životného prostredia.

Stanoviť konkrétny národný plán implementácie Cielov udržateľného rozvoja (17 globálnych cieľov OSN, ku ktorých napĺňaniu sme sa ako krajina zaviazali) s jasne stanovenými ukazovateľmi plnenia, určiť konkrétny koordinačný orgán implementácie týchto cieľov vo vnútri Slovenska, zapojiť do implementácie širokú paletu aktérov vrátane občianskej spoločnosti.

Do konca predsedníctva SR v Rade EÚ ratifikovať Parížsku klimatickú dohodu a prijať reálne a kontrolovateľné kroky k zníženiu emisií, ktoré prispievajú k zmene klímy.

Po prijatí novej agendy OSN a v súlade s odporúčaniami OECD by táto stratégia mala byť rozšírená o dimenziu globálneho udržateľného rozvoja, a teda naše politiky by nemali byť v súlade len v s potrebami rozvojových krajín, ale planéty ako celku.

Slovensko by malo promptne ratifikovať klimatickú dohodu z Paríža, prijatú v decembri 2015 a slávnostne podpísanú 175 predstaviteľmi Zeme v apríli tohto roku. Čína a Spojené štáty, najväčší znečisťovatelia, sa tak chystajú urobiť čo najskôr. Chyťme sa šance aj my a budme príkladom, neberme zmenu klímy a s ňou spojené sociálne a ekonomické dopady na ľahkú váhu.

Prijať a implementovať stratégiu koherencie politík pre (udržateľný) rozvoj na národnej (do konca roku 2016) aj európskej úrovni.

Zvláštny dôraz kladme na potravinovú bezpečnosť a sebestačnosť.

V súlade s oficiálnymi východiskami Slovenska počas jeho Predsedníctva v Rade EÚ by sme sa mali venovať otázke daňových únikov. No nemali by sme zostať len pri krajinách EÚ, prizrieť by sme sa mali aj na úniky z krajín globálneho Juhu. Z krajín, v ktorých úniky páchajú výrazne väčšie škody než u nás. Ako nedávno ukázali napríklad tzv. panamské zložky, uniknuté zdroje neraz smerujú do krajín Európskej únie. Ak rozvojové krajiny zmobilizujú svoje domáce zdroje, uľahčí im to ich vlastný rozvoj. Nechajme im na to priestor.

Pokiaľ sa neférový nastavený systém globálnych financií a obchodu nezmení, dôležitú úlohu bude pre rozvojové krajiny aj naďalej zohrávať rozvojová spolupráca. A v nej má Slovensko veľmi vážne medzery. Dlhodobu si ani zďaleka neplníme naše záväzky a náš rozpočet na oficiálnu rozvojovú spoluprácu tvorí druhý najnižší podiel celkového štátneho rozpočtu spomedzi

Naplniť predsavzatia vlády o pravidelnom navyšovaní bilaterálnej zložky oficiálnej rozvojovej spolupráce (ODA, Official Development Assistance), to znamená rozvojovej spolupráce realizovanej priamo slovenskými organizáciami v programových či projektových krajinách.

Dnes tvorí vyše 20 percent celkovej oficiálnej rozvojovej spolupráce (priemer krajín skupiny OECD/DAC - najbohatších donorov, medzi ktorých patríme - je viac než 50 percent na bilaterálnu zložku).

všetkých krajín EÚ. Neplnením záväzkov a neriešením problémov tam, kde vznikajú, pritom nepriamo prispievame k vzniku akútnych humanitárnych kríz vrátane tej migračnej.

Naše rozvojové aktivity by mali byť vždy založené na vzťahu partnerov a iniciatíva by mala prichádzať primárne z prijímateľských krajín, nie zo Slovenska. Aktivizovať by sme sa mali tam, kde máme kontakty a dlhodobé partnerstvá.

To by mal byť jeden z princípov našej rozvojovej spolupráce, na ktorý by mal rezort zahraničia brať ohľad. Zároveň zdôrazňujeme, že by slovenská oficiálna rozvojová spolupráca nemala byť zameraná na dosahovanie našich politických či ekonomických cieľov, ale na pomoc a spoluprácu s dotknutými krajinami. Bez výnimky.

Pre tých, s ktorými spolupracujeme na rozvoji, majú zmysel len dlhodobé udržateľné aktivity. Také, ktoré podporia sociálny a ekonomický rozvoj, ľudské práva, rovnosť mužov a žien a dobré vládnutie v ich krajinách. Spolupráca by pritom mala byť dlhodobá a nemala by sa meniť v závislosti od vládnej garnitúry na Slovensku.

Viac orientovať oficiálnu rozvojovú spoluprácu na menej a najmenej rozvinuté krajiny, nie na krajiny so strednými príjmami.

Plniť záväzky Slovenska v súlade s medzinárodnými dohodami, ktorých sme signatárom. Na rozvojovú spoluprácu by sme mali poskytovať 0,33 percenta nášho hrubého národného dôchodku, v skutočnosti vynakladáme len 0,103 percenta.

Angažovať by sme sa nemali len v krajinách susedstva, ale aj v náročnejších oblastiach. Vzhľadom ku globálnym výzvam, ktoré pred nami stoja, by sme sa nemali sťahovať z ťažších teritórií a najchudobnejších krajín sveta.

V minulosti sme pôsobili v Južnom Sudáne aj Afganistane, dnes sme zostali len v pomerne rozvinutej a „jednoduchšie“ zvládateľnej Keni a pozornosť sme presunuli na krajiny východného partnerstva, ktoré sa už dnes vyznačujú vyššou mierou ľudského rozvoja. Pritom by sme v tých „náročnejších“ krajinách, čisto matematicky, dokázali s menej zdrojmi neraz dosiahnuť viac.

Žime globálne, myslíme otvorene

Učme sa žiť v globalizovanom svete

Globalizácia mení svet, v ktorom žijeme. Naše životy vkladá do zbrusu novej politickej, sociálnej, ekonomickej, kultúrnej či environmentálnej reality a významne ovplyvňuje naše životy. Mení sa naše nazeranie na svet, sme nútení reagovať na aktuálne dianie a zmeny v zaužívanom spôsobe života. Stoja pred nami nové potreby a čoraz väčšie výzvy. A na to sa musíme my a naše deti pripraviť.

Sme súčasťou viacrozmerného, čoraz komplexnejšieho sveta. To v nás môže vyvolávať neistotu a potrebu sa neznámemu a rýchlo sa meniacemu svetu brániť. Odbúrať neistotu a obavy z novôt, ktoré globalizácia prináša, dokáže pedagogický koncept tzv. globálneho vzdelávania. Tento prístup k učeniu presahuje hranice našej krajiny a vedome odhaľuje súvislosti medzi rôznymi časťami sveta. No o týchto súvislostiach nás globálne vzdelávanie nielen učí a informuje, ale ide ďalej a nabáda nás aktívne reagovať na súvislosti, ktorých sme súčasťou.

Presadzujme ľudské práva pre všetkých

Podporujme zodpovednú spotrebu

Inými slovami, stavia na presvedčení, že to, čo (sa) učíme a ako (sa) učíme, by malo v reálnom čase odrážať zmeny, ktoré sa okolo nás dejú. Cieľom by však nemalo byť len samotné povedomie o problémoch. Podstatné je aj kritické nazeranie na ne a aktívna účasť na ich riešení.

Globálne vzdelávanie nás tak pripravuje na život vo svete, ktorý sa zo dňa na deň mení a neustále pred nás kladie nové výzvy. Zároveň nás motivuje k zodpovednosti a vychováva k hodnotám aktívneho zodpovedného globálneho občana. V neposlednom rade tiež odbúrava riziko extrémizmu a hľadanie neexistujúcich, ale o to lákavejších jednoduchých riešení zložitých problémov.

Ako na to?

Obyvatelia Slovenska by mali rozumieť, ako svet vplýva na nich a ako oni vplývajú na svet. Ale tiež tomu, ako na to reagovať. K porozumeniu im môže pomôcť globálne vzdelávanie. Vláda by preto mala podporiť prípravu novej národnej stratégie globálneho vzdelávania pre roky 2017 až 2022.

Dnes sa veľa hovorí o reforme školstva. Áno, tá je na mieste. Ale nesmieme pritom zabudnúť reflektovať aj na globálny rozmer, ktorý sa nás týka, či sa nám to páči alebo nie. Bez tohto rozmeru by „nové školstvo“ nezodpovedalo meniacej sa dobe.

**Schváliť novú
národnú stratégiu
globálneho vzdelávania.**

Priamo podporiť vzdelávacie aktivity, ktoré napomôžu posilneniu európskych hodnôt a prispejú k potláčaniu rastúceho extrémizmu, radikalizmu a xenofóbie medzi mladou generáciou, zároveň vytvoriť efektívny systém financovania takýchto aktivít.

Vzdelávanie „po novom” by malo klásť dôraz na prvok aktívneho občianstva. Jeho cieľom je porozumieť, aká je naša rola v komunite, krajine či vo svete. Zároveň by sme vďaka nemu mali byť schopní hľadať alternatívy a prichádzať s riešeniami.

Vzdelávanie „po novom” by malo stáť na kritickom holistickom myslení „od kostí”, berúc do úvahy širší globálny kontext. Skutočnosti okolo nás majú svoju genézu, svoje príčiny, dôsledky a najrôznejších aktérov v rôznych mocenských pozíciách. Učenie, ktoré to nezohľadňuje, nezodpovedá realite, len realite, ktorú si mylne vykonštruujeme.

Globálne vzdelávanie podporuje vzdelávacie prostredie otvorené viacrozmernému, otvorenému mysleniu, prostredie, ktoré je bezpečné a v ktorom je možné otvárať diskusiu. Zároveň je to vzdelávanie inkluzívne, ktoré nenecháva nikoho stranou.

Presadiť globálnu dimenziu ako súčasť oficiálneho vzdelávania na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému.

Ak sa chceme my a naše deti presadiť v meniacom sa svete a stať sa súčasťou globálneho spoločenstva, kľúčovou podmienkou je porozumieť vzájomným prepojeniam a globálnym súvislostiam. Len tak dokážeme prinášať udržateľné, komplexné a premyslené riešenia globálnych výziev, akými sú zmena klímy, kolabujúce životné prostredie, chudoba či hlad, ktorým ako ľudstvo čelíme. Mladú generáciu tak musíme pripraviť na život vo svete, v ktorom budú spoznávať, spolupracovať a žiť v prostredí ľudí z rôznych kultúrnych zázemí.

Vo formálnom i neformálnom vzdelávaní by sme nemali zabúdať na presadzovanie európskych hodnôt, ako sú ľudské práva, otvorenosť, demokracia, solidarita, rovnosť, spravodlivosť, mier, úcta k iným či sloboda.

Zabezpečiť systematické financovanie presadzovania globálnej dimenzie do vzdelávacích osnov.

Zabezpečiť blokové dotácie na projekty globálneho vzdelávania určené na dlhodobé financovanie rámcových programov a nie malých jednorazových projektov. Nemalo by však ísť o náhradu klasických projektových grantov.

Porozumenie súvislostiam nás môže primäť k zodpovednejšiemu spotrebiteľskému správaniu a rozhodovaniu. Ak vieme, že kúpou našej čokolády podporujeme detskú prácu, či kúpou ďalšieho (nepotrebného) telefónu podporujeme vojnu v strede Afriky, tak si to môžeme rozmyslieť, prípadne nájsť inú, férovejšiu alternatívu. Prispějeme tým k zlepšovaniu kvality života obyvateľov tzv. rozvojových krajín. Aj malá zmena nášho správania dokáže meniť svet.

Pri aktuálnej migračnej kríze a prevzatí svojho podielu zodpovednosti za riešenie tejto krízy, je potrebná podpora verejnosti pri akceptácii migrantov a ich integrácii do našej spoločnosti.

A teal speech bubble with a tail pointing towards the bottom-left corner, centered on a bright yellow background. Inside the bubble, the text "VYBER SI" is written in a bold, sans-serif font. "VYBER" is yellow and "SI" is white.

VYBER SI

**To, čo si
vyberieme
dnes,
žijeme
zajtra**

Manifest mimovládnych rozvojových organizácií k Predsedníctvu SR v Rade EÚ

Vydala Platforma mimovládnych rozvojových organizácií v roku 2016 v Bratislave. Na príprave obsahu spolupracovali členovia Platformy MVRO. Členskú základňu Platformy MVRO tvorí 30 rozvojových a humanitárnych organizácií.

Manifest bol vydaný s finančnou podporou Európskej únie a SlovakAid. Publikácia reflektuje iba názory Platformy MVRO a vyjadrené názory nemožno interpretovať ako stanovisko donorov.

Adresa: Miletičova 7, 821 08 Bratislava
Kontakt: +421 220 445 255 | info@mvro.sk | www.mvro.sk
Kontakt pre médiá: peter.ivanic@mvro.sk